

Posudek diplomové práce

Zařazení dětských časopisů do výuky matematiky

Kamila Mallá

Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Téma práce je vhodně zvolené, protože dětské časopisy mohou být jedním z prostředků propojení výuky matematiky se zkušeností dětí z běžného života. Současně jejich využití ve vyučování vyžaduje od učitele odborné znalosti, které mu umožní posoudit matematickou a didaktickou správnost úkolů. Téma tak otevírá značný prostor pro tvořivost učitele.

V teoretické části práce autorka vymezuje pojem časopis, uvádí rozdělení časopisů a vzhledem k zaměření práce blíže vymezuje, co je dětský časopis. V několika kapitolách členěných podle historických období podává přehled časopisů pro děti, které v té době vycházely. Poslední kapitola je věnována časopisům vydávaným v současné době. Teoretická část je přehledná a má logickou strukturu. Za nedostatek však považuji to, že autorka výrazně čerpá z diplomových prací s obdobným tématem. Pokud by používala přednostně primární zdroje, umožnilo by jí to doplnit i teoretickou část více o vlastní názory a postřehy.

Praktická část obsahuje náměty na 17 činností s materiály z dětských časopisů. Většina z nich je určena pro 1. ročník ZŠ, poslední dva náměty jsou pro 2. ročník. Autorka ověřila všechny náměty ve výuce. U každé činnosti je uveden její název, časopis, ze kterého je námět převzat, cíl činnosti, pomůcky a organizační forma. Autorka dále popisuje způsob zadání činnosti a průběh realizace. Všimá si počtu žáků, kteří vyřešili úkol správně a kteří chybovali. U některých činností je rovněž uvedeno, jak lze s využitím mezipředmětových vztahů na činnost navázat rozhovorem s dětmi.

V textu praktické části se nevyskytují závažnější chyby, ale autorka nedostatečně využívá potenciál dětských časopisů. Úkoly jsou vesměs obdobného typu, jako najdeme v pracovních sešitech, a autorka je také tímto způsobem většinou používá. Témata mohla být více rozvedena, úkoly mohly být součástí příběhu nebo naopak k příběhu v časopisu mohla autorka sama činnosti navrhnout apod. Několikrát autorka správně upozorňuje na chybu nebo nepřesnost v zadání (např. s. 23 – kruh – kolečko), ale neprovedla žádnou analýzu matematického obsahu úkolů v časopisech a následně zobecnění. Mohla si například všimnout toho, jaké činnosti se v časopisech vyskytují, třídít je podle vlastních kritérií, zjistit, které kompetence u žáků rozvíjejí, jaké chyby se v nich vyskytují apod.

Žáci plní naprostou většinu úkolů samostatně, veškeré formy vzájemné komunikace jsou autorkou chápány jako kázeňské prohršky (viz např. s. 33), není příliš podporována diskuze a skupinová práce. Naopak pěkný námět najdeme na s. 37, kde autorka úkol z časopisu rozšířila o další činnosti

Jak již bylo uvedeno výše, v práci se nevyskytují závažné odborné ani metodické chyby. Dále uvádím otázky, k nimž by autorka měla zaujmout stanovisko při obhajobě své práce:

- s. 7 – Časové údaje u časopisu Zlaté klasy jsou chybné.
- s. 11 – Dětské časopisy si mohou dovolit opakování témat i vzhledem k tomu, že se čtenáři plynule obměňují. Je přesto patrný nějaký posun v zaměření úloh?
- s. 14 – Některá tvrzení v textu jsou nadsazená a neodpovídají odbornému textu (... zaujme všechny dívky a chlapce ve věku od 3 do 7 let.) Existuje časopis vhodný pro žáky 4. – 5. ročníku ZŠ?
- s. 21 – Pěkný námět na rozhovor s dětmi, autorka dobře navázala na téma úlohy.
- s. 23 – Autoři úkolu používají nejen nesprávnou terminologii, jak uvádí autorka, ale vytvářejí i chybnou představu čtverce jako rovinného útvaru („stojí, nikam nepadá“ – představa tělesa).
- s. 25 – Dobře využití mezipředmětové vztahy.

- s. 32 – Domácí úkol je na vybarvování poměrně náročný, vybarvování se vyskytuje i v řadě jiných úloh řešených ve škole. Které kompetence se tím u žáků rozvíjejí? Nejde o ztrátu času, který by mohl být v hodině využit efektivněji?
- s. 34 – Úlohu považuji pro 1. ročník za zcela nevhodnou (míchání útvarů v dvojrozměrném a trojrozměrném prostoru, nepřesnosti ve tvarech).
- s. 40 – Jak žáci postupovali u počítání ptáků (a jiných objektů v předchozích činnostech)? Škrtali objekty při počítání po jednom?
- s. 42 – Název činnosti není vhodný.
- s. 44 – Proč považuje autorka počítání na prstech za nevhodné a doporučuje práci s počítadlem („snažila bych se ... odbourat počítání na prstech“)?
- s. 47 – S pojmem polovina jako operátorem se zpravidla žáci setkávají až ve vyšším ročníku. Proč autorka zvolila tento úkol?

Zadání v časopisu považuji za nevhodné – jsou vyznačeny množiny s jablky jako prvky, ale množiny nesčítáme!

- s. 50 – Závěry jsou velmi stručné, což je dáno především celkovou koncepcí práce.

Práce je přehledná, logicky členěná, přiměřenou pozornost věnovala autorka její grafické stránce. Po jazykové a stylistické stránce se vyskytují v textu některé nedostatky. Jedná se především o nelogické vazby v teoretické části (např. s. 6 – autorka uvádí, že dělí do skupin časopis, ale v dalším textu rozděluje děti jako příjemce; autoři většinou tvoří postavy, které je provází ... (Autory?), s. 12 – dítě ... sám (samo), dítě ... viděl (vidělo)) a chyby či překlepy (např. s. 3 – činnosti ..., které jsou (je) vhodné zařadit, s. 5 – kritérií, které (-á), s - 7 – stolení (století) apod.).

Závěr

Předložená práce svým rozsahem i obsahem splňuje požadavky kladené na diplomovou práci.

Doporučuji práci uznat jako diplomovou a vzhledem k výše uvedeným nedostatkům navrhuji klasifikaci **velmi dobře**.

doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.

oponent

V Plzni dne 3. května 2022